

ISSN 2001-6247

MARBÄCK

VÅR HEMBYGD

2011

Marbäcks bygdeblad

årgång 2

Hembygdsföreningen har det gångna året ökat medlemsantalet med 10 %. Vi är nu 126 medlemmar. Vi är glada för det och hoppas på att bli ännu fler!

Stöd föreningen och vår målsättning att bevara hembygdens kultur och en ”levande Hembygdsgård”

Som medlem, hör gärna av Dig och kom med förslag på aktiviteter som vi kan genomföra tillsammans.

Sätt in medlemsavgiften 75 kr/medlem på föreningens bankgirokonto 225-9109

Vill Du hyra Hembygdsgården till någon aktivitet, hör med vår vaktmästare: Rolf Henriksson
0380/42035

Redaktionskommitté:

Bengt Nilsson, Christer Källner, Lars Källner
samt Johan och Veronica Örfelth.

Omslagsbild: Lillstugan, snövintern 2011. (Foto: Johan Örfelth)

Detta är hembygdsföreningens styrelse

Foto: Längst bak från vänster, Lars Källner, Stefan Söderlund, Katrina Kylefjord, Marie Samuelsson, Bengt Nilsson, Christer Källner, Ingvar Andersson & Johan Örfelth.

Lars Källner, Aneby, ordförande, Medlem i styrelsen sedan år 1983 och dess ordförande från 1984, uppvuxen på gården Fagerhult och under många år arrendator på Herrestad. Numera njuter han pensionärliv med en mängd olika aktiviteter, förutom sitt stora engagemang i hembygdsföreningen.

Christer Källner, vice ordförande, Marbäck: Elegant och gladlynt herreman. Intresserad av det mesta som kan studeras ur ett historiskt perspektiv. Fil. kand. med Konstvetenskap som huvudämne. I styrelsen sedan 1994.

Bengt Nilsson, Marbäck's västergård, kassör och sekreterare. 40-talist och uppvuxen i Västergötland, kom efter utbildningen som skogvaktare till Bordsjö 1966, och har sedan dess lärt känna bygden. I styrelsen sedan år 1984.

Johan Örfelth, intendent, uppväxt på Öringe gård. Har sedan barnsben ett stort intresse för hembygden, äldre tider och dess föremål. Arbetar med att vårda och restaurera kulturhistoriska byggnader på småländska höglandet. I styrelsen sedan 1995.

Marie Samuelsson, Råby, uppvuxen i Aneby, men vid giftermålet med Stig bosatt i Marbäck och med sitt arbete förlagt till Eksjö. Hon är den som håller i den goda förtäring som bjudes vid de flesta av föreningens aktiviteter. I styrelsen sedan år 2005.

Ingvar Andersson, Slumarp, bodde till år 2000 utmed Storgatan i Aneby, flyttade därefter till föräldragården Slumarp i norra delen av Marbäcks socken. Har ett gott handlag med det mesta och är till stor hjälp vid allt praktiskt arbete omkring Hembygdsgården. I styrelsen sedan år 2004.

Katrina Kylefjord, Notåsa Stockholmshem, blev Marbäcksbo så sent som 2005, då hon och maken Kjell avslutade en tjänst som förvaltare av Ekenäs slott utanför Linköping, där de även bedrev en caférörelse. Katrina har tidigare även prövat på lantbrukarlivet på gården Ägersryd i Askeryd. Ny i styrelsen.

Stefan Söderlund, Katrineholm, lantbrukare och uppvuxen på Smedstorp, där han övertog arrendet från sin far, Gunnar (mångårig ordförande i hembygdsföreningen). Stefan bedriver numera mjölk- och köttdjurs-produktion på Katrineholm och på den egna gården Fogdeholm. Ny i styrelsen.

Ett "Havsbi" på Gravsjön.

SeaBee utvecklades- och tillverkades i Amerika under senare delen av 1940-talet i ca 1100 ex, varav ca 35 st. kom i svensk tjänst. Flygplanet var enmotorigt, hade två mindre vingpontoner, var utrustat med kropp av lättmetall och med ett båtliknande bottenskrov. De upp- och nedfällbara hjulen gjorde det smidigt att starta och landa i både vatten och på land. Det ena hjulet syns i uppfällt läge på bilden. Vid förstoring anar man också beteckningen SE-AXE i vattenlinjen. Det gör att vi sannolikt har att göra med ett och samma SeaBee som tillverkades i februari 1947 av Republic Aviation Corporation, Farmingdale, Long Island, New York, USA. Det importerades till Sverige i mars samma år till en kostnad av 88 306 SEK, och såldes någon månad senare till AB Smålandsflyg, Jönköping.

Vidare får vi veta att det 1: a juli samma år bryts loss från sina förtöjningar vid ett oväder och skadar högra vingpontonen när det törnar mot land. När det är i aktion på Sandhemssjön 28 september lossnar dessutom ena vingpontonen och planet kapsejsar med skador på skrov och vinge som följd, och blir flygodugligt fram till maj 1948. På något vis hamnar det sedan i Sydrhodesia, där det vid en start från ett enklare flygfält börjar tappa höjd när det nått 90 meter över marken och kraschar. Pilot och passagerare undkommer med lättare skador, men flygplanet

bli förstört. Förklaringar till kraschen framförs med att det vid tillfället hade ca 50 kg övervikt, samt att luften var varm och att flygfältet var beläget på hög höjd. Hur som helst skedde denna sista lilla flygtur 27 februari 1949. Vårt "Havsbi" levde alltså ett kort och dramatiskt liv och njöt kanske en stund av tillvaron bland näckrosorna på Gravsjön.

Bortom de mörka konturerna av näckrosor i förgrunden fångar en udda sjöfågel, eller snarare insekt, sommarens solljus. Vem den nyfikne i ekan är vet vi inte.

Texten i Ingvar Anderssons fotoalbum avslöjar inget, förutom att platsen är Gravsjön. Originalfotot är litet, ca 7,5 x 6 cm, men skärpan är god och en identifiering av flygplanstypen Republic RC-3 SeaBee är tveklös.

Författare Christer Källner.

Missionshuset som nybyggt 1923

Marbäcks missionshus

1883 grundade Frans Samuelsson, Råby, Marbäcks missionsförsamling. Den kom att vara verksam i nära 100 år.

Redan innan församlingen bildades hölls möten. Missionshuset är dock inte så gammalt. Det byggdes först 1923 av byggmästare Johan Karlsson, Gungån. Kostnaderna för materialet var då 8 346 kr. Tiden fram tills missionshuset byggdes höll man till med möten i hemmen. Råby, Högaskog, Öringe, Mark, Smedstorp, Ingelsbo och Berg är gårdar där medlemmarna ofta samlades till möten.

Grundaren Frans Samuelssons barn har alla deltagit i församlingens arbete med olika sysslor. 1909 startade en ungdomsförening av Erik Samuelsson. Han gav sig sedan ut som missionär hösten 1910 till Kina, men dog redan våren 1911. Eriks syster Rut for till Kina som missionär 1911. 1914 dog hon där. Två av Frans söner blev pastorer Gideon och Gunnar, den senare med det tagna efternamnet Råbe. En bror till dessa Josef Samuelsson, Råby, var i 19 år församlingens ordförande. Utöver Erik och Rut Samuelsson har församlingen sänt ut ytterligare en missionär, Frideborg Lindqvist till Indien.

1911 hölls den första söndagsskolan i Marbäcks södergård. En sång- och musik förening bildades 1912. Ledare var Gideon Pettersson, Herrestad. Syföreningen startade 1919. Föreningens arbete såldes på missionsauktion. Medlen användes till underhåll av missionärer. Juniorföreningen bildades 1922.

Missionshuset renoverades grundligt 1963 av Valter Millbäck och församlingsmedlemmar. Då var församlingen som störst med 43 medlemmar.

I mars 1981 hölls det sista mötet i missionshuset. Då medverkade flera av tidigare pastorer Gustav Bränsvik, Gideon Samuelsson, Sven Larsson och Bernt Antonsson. Siste ordföranden för församlingen var Sven Samuelsson. Han kom från den familj som genom alla de 100 åren stått i spetsen för församlingen.

Församlingen upplöstes. De 23 medlemmarna gick med i grannförsamlingar, främst då till Aneby alliansförsamling. Missionshuset såldes till Lars och Inger Källner. Nuvarande ägare till Marbäcks missionshus är Christer Källner.

Jag, Lars Källner, var med i juniorföreningen. Vi var ett 15-tal ungdomar. Senare gick våra barn Maria, Gunilla och Claes i söndagsskolan i Marbäcks missionshus.

Sammanställt av Lars och Inger Källner.

Marbäcks Ungdomsförening 1917

Vrangsjö

Birgit von Malmborg

Om pensionatsverksamheten och lite historia om det som varit under förra seklet.

Som introduktion inför sommarutflykten i hembygdsföreningens regi, med besök på Vrangsjö den 3 juli, vill vi återge en del information som Birgit von Malmborg givit oss. Kanske den kan skapa nyfikenhet inför sommaren.

Det som följer är ett utdrag ur Lars Bergqvist bok: Per Brahes undergång och bärgning, (Nordstedt & Söners förlag 1980), som kan ge oss en bild av hur livet en gång varit på Vrangsjö.

”Jag hörde talas om Per Brahes undergång och John Bauers död under krigssommarna. Vi bodde då på ett s.k. herrgårdspensionat på småländska höglandet, mitt emellan Tranås och Eksjö. Den långa herrgården, med ett otal annex – torp, omgjorda magasin, rum i arbetarbostäderna – var byggda under 1860–70-talet.

Sommartid kunde man ta emot ett trettiotal gäster. Det var ej något ”förstklassigt” ställe – i alla avseenden fjärran från Siljansborg, Persborg eller Hook – men där fanns en stil, speciell för denna typ av pensionat.

Ägarparet – han en föga framgångsrik jordbrukare med förankring i adelskalendern – vände sig till ”bättre folk”: Officerare, av kriget vinddrivna utlandssvenskar, ämbetsmän. Ensamma damer av skilda slag: En särskild liten grupp av spröda fröknar med klingande namn, stretande på något försäkringsbolag eller i verken.

Alla verkade hemma och trygga i denna värld. De vuxnas samtal var väsentligen tillbakablickande. Man kartlade släktingar och bekanta, ritade sjökort över borgerlighetens och knapadelns förbindelser.

Med corps-de-logiet som bas tog vi morgondopp i insjön intill, fiskade, spelade krocket, tennis, boccia. Satte högtidligt på oss kostym för att begå söndags-middagarna: grön ärtsoppa, kokt gädda med pepparrot, slottsstek, hallon.

Här fanns ett bibliotek, fullt av biografier och romaner. Svenska Turistföreningens årsbok, och Svenska Dagbladet, Erik Lindorms bokfilmer. Mest böcker med förankring i det förgångna, understrykande dess närvaro.

Efter middagskaffet, mellan boccia och grammofondans i ett vagnslider intill huvud-byggnaden, sitter vi i förmaket eller salongen. De vuxna talar: någon gång kommer Per Brahe upp, och John Bauer. Jag har redan läst om olyckan i filmböckerna. Lyssnar.”

Vrangsjö herrgårdspensionat.

Ur en uppsats av Fil mag Carl-Erik Gustafsson om hur han upplevt den sköna miljön på Vrangsjö, under en lång följd av år.

Uppsatsen heter: "Tusen och en dag på Vrangsjö".

År 1932 etablerades Vrangsjö som herrgårdspensionat, en s.k. innovation vid denna tid. Ett samarbete inleddes med Svenska Turistföreningen och Vrangsjö hamnade på dess karta över rekommendabla vintersportplatser tillsammans med Frostavallen, Rämshyttan, Storlien, Hemavan och Abisko.

Kriget 1939 stängde rikets gränser och all semestertillvaro fick förläggas inom landet. Trycket på Vrangsjö ökades genast och herrgården kunde tidvis ha mellan 60 och 70 gäster, som tog alla tillgängliga resurser i anspråk. Det blev förstås en omfattande hantering med ransoneringskuponger, något som Fredric von Malmberg dock fullgjorde med ett upphöjt lugn: han hade låtit utse sig till kristidsnämndens ordförande.

Fredric von Malmberg var alltså herre på Vrangsjö säteri. Han hade till figur och utseende en viss likhet med den franske kejsaren Napoleon I, en likhet som han med stor förtjusning odlade till omgivningens glädje. Han var en stor sällskapsmänniska – men kunde ibland dra sig tillbaka till sitt kontor för att läsa en detektivroman vid skrivbordet.

Hans maka Inez von Malmborg var naturligtvis den behövliga balanspunkten i det kraftfält som verksamheten krävde: praktisk, principfast och försedd med en pondus som fick det hela att flyta. Kontakten med den heterogena grupp som pensionatsgäster måste utgöra, gav henne en omfattande människokunskap som många av hennes gäster hade gott av: hennes förmåga att lyssna och hennes vilja att ge tid till att rådslå.

Fredric von Malmborgs stora dag var den 18 juli. Det var då uppställning i maskeradsutklädsel redan till frukost kl 10. Namnsdagsbarnet bekransades på trappan till verandan och harangerades med ett välkomponerat hyllningstal.

Årets fester och helger hade förstås sina traditioner. Påsk- och Valborgsmässoafton var det risbrasor, Midsommar med majstång och dans på lövad loge, och på Nyårsafton uttolkade Fredric v. M. med sin alltid vittsvävande fantasi, hur det kommande året skulle gestalta sig i det tenn som smältes i förmakets takhöga kakelugn.

Att få uppleva närkontakten med jord-och trädgårds-bruk för gästerna, praktiserades redan vid denna tid, med stor framgång. Ivriga gäster "kommenderades ut" för att bl. a. rensa i rabatter och plocka bär i trädgården. Arbetsinsatserna upplevdes som en självklarhet. När Fredric v. M. inspekterade de sysselsatta kunde han belåtet – med dessas instämmande – konstatera: Vad Vrangsjö är hemtrevligt!

Som de flesta herrgårdar hade Vrangsjö ett eget husspöke. Här var det fråga om den Grå Mannen, som påstods kunna ses stående vid fönstret i Lilla Södrummet på andra våningen, ibland på kökstrappan. Hans uppträdande skedde på dagtid och han gjorde inget väsen av sig. Han syntes snarast ha uppgiften att kontrollera att allt stod rätt till på gården, ett slags representant för Securitas från andra sidan! Fredric von Malmborg avled 1959 och Inez von Malmborg 1976. Redan i slutet av 1950-talet hade herrgårdspensionatet övergått till att vara vad som egentligen utgjort filosofin i dess existens: ett gästhem.

"Affären" var en speceri- och diverse-handel som låg utmed stora vägen Tranås – Eksjö. Den låg vid norra infarten till Vrangsjö och blev ett riktmärke för kommande pensionatsgäster då den även var busshållplats enligt SJ:s turlista.

"Affären" drevs med stor framgång av Thure Andersson, som fick en köpstark kund-krets i Vrangsjös gäster. Thure Andersson tog senare namnet Wrangbert, och det blev även namnbyte på "Affären" till Thureborg.

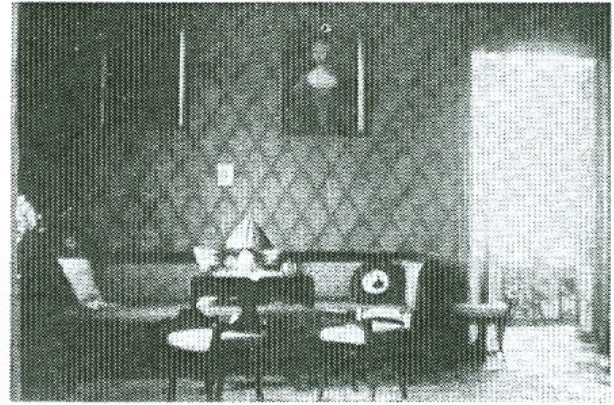
Från början hämtades posten nere vid "Affären". Den levererades på lantbrevbärrar-linjen Frinnaryd 1 av f.d. Smålandshusaren Claes-Viktor Ekvall, allmänt kallad "Generalpostdirektören". Han hanterade sin snusdosa med en särskild ritual: först slog han med högerhandens knogar mot locket, därefter dosan mot armbågen, sist knogarna i pannan, varefter mullbänken placerades.

Claes-Viktor hade en utomordentlig hand med det täcka könet i alla åldrar. Han bestod själv förklaringen: Gammel e ja och fuler mä, men jädrar i min sadelknapp va fruntimmer dras te kaval-lerister!

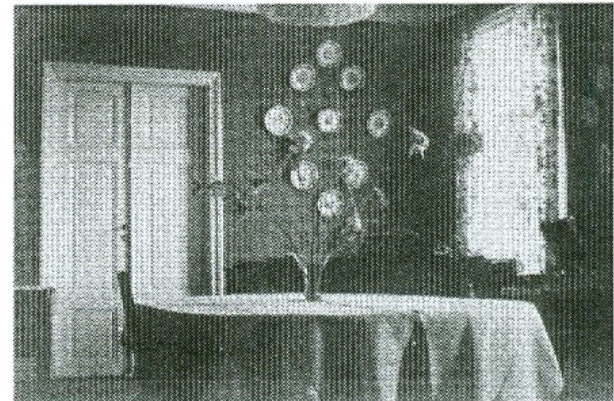
Claes-Viktors framfart skedde på småvägar vilka dock korsade landsvägen Tranås – Eksjö ett antal gånger. Från början körde han en fin gammal Essex Super Six, vilken dock lämnade in efter ett omilt möte med en jättelik långtradare. Ett sammanträffande som efterlämnade endast tre oskadda ting: postväskan, Essexens växelspak – samt Claes-Viktor själv! Han fullföljde utbärningsturen med spaken som spatserkäpp, lätt stödd på denna.

Sammanställt av Bengt Nilsson

Bilder från sällskapsrum och prisuppgifter. Hundarna var inte efterlängtrade som gäster. (Foto: kopia från broschyr).

Salongen.

Matsalen.

Från sällskapsrummet

Pensionspriser

från 8 till 10 kr. Vid helgerna debiteras högre pris. För sänglinne och handdukar debiteras 2 kr. pr vecka. Hundar 2 kr, men de mottagas högst ogärna.

Måltider.

Frukost kl. 10. Lunch kl. 13.30. Middag kl. 17.30.

Kommunikationer.

Buss från Aneby, som är närmaste järnvägsstation. Dessutom bussförbindelser med Eksjö och Tranås.

Kort säterihistorik

Vrangsjö är en av flera frälsegårdar i socknen som innehaft säteriprivilegier.

Det var attraktivt för adeln att upprätta säterier, framförallt genom den skattefrihet som erhöles på dessa. Däremot förväntades säterierna uppfylla en viss ståndsmässig standard.

För Marbäck socken ser man (på kartan) att Äng, Herrestad, Öringe, Notåsa, Gravsjöhult, Vrangsjö och Fagerhult markerats. Underligt nog är inte det gamla säteriet Katrineholm markerat.

Det genomfördes regelbundna syneprotokoll och säterirannsakingar där säteriernas beskaffenhet skulle granskas. De skulle vara uppförda av karaktärsbyggnader och i övrigt uppvisa en ståndsmässig hävd, även om del av de mindre säterierna troligen inte skilde sig avsevärt från lite större bondgårdar. Det förekom att säterier underkändes genom att de inte höll tillräcklig standard. Ett rannsaktionsprotokoll från 1688 låter berätta följande om säterierna i Marbäck socken.

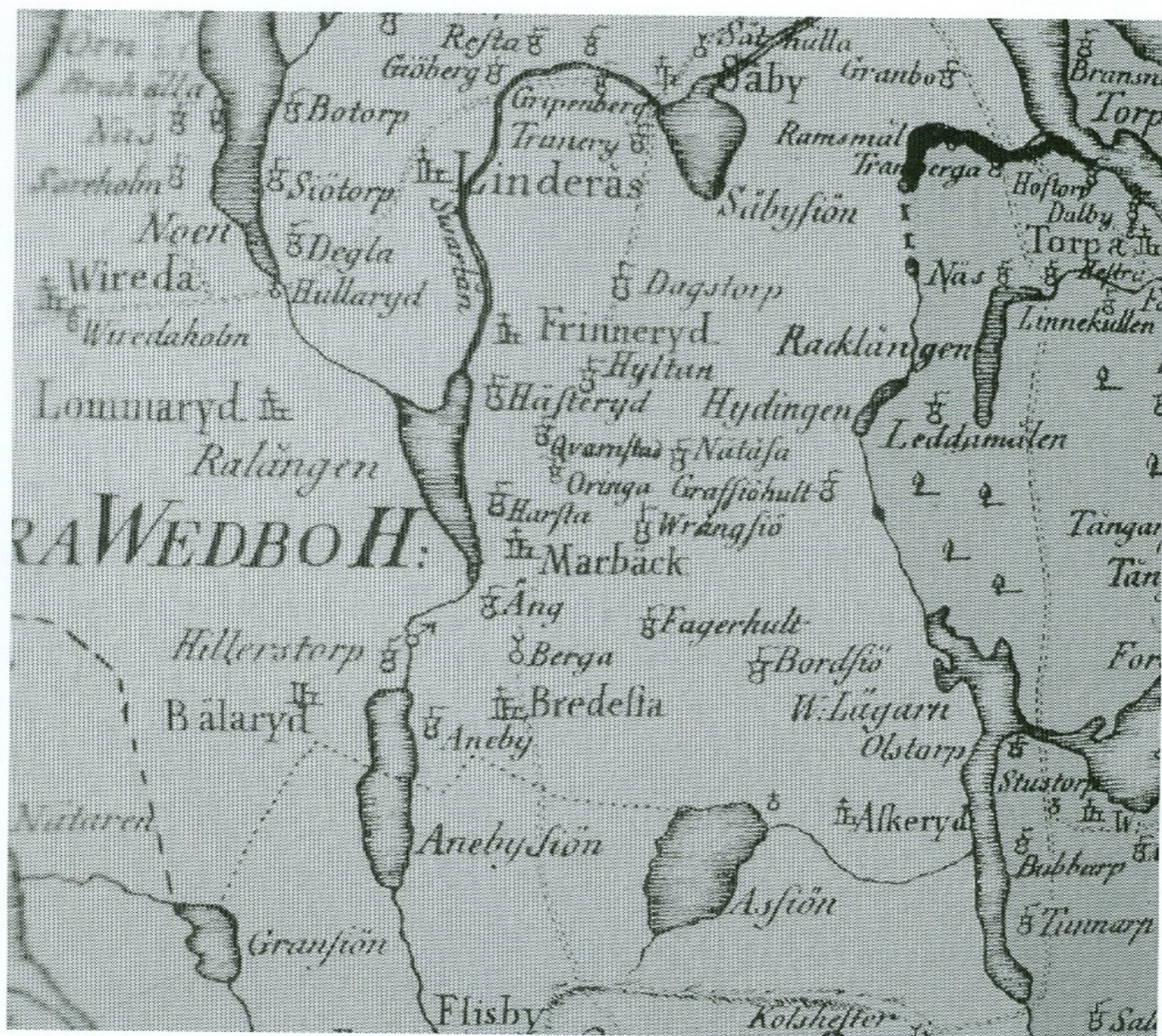
”*Härsta (Herrestad) 3 hela sätheri väl bebygdt. *Sätherierna Ängh och Nöthåsa berätta nämnden vara bebygde. *Öringe 1 sätheri väl bebygdt. *Wrangsiöö 1 sätheri väl bebygdt efter nämndemannens berättelse, dhen af sochnen. *Fagerhult 1 sätheri väl bebygdt efter nämndemannens Niels i Holmas betygandhe. *Graf-siööhult 1 sätheri väl bebygdt. *Hårnääs (Katrineholm) 3 hela hemman sätheri bebygdt.”

Under 1600-talet ökade antalet gårdar som var av frälse natur, alltså ägd av adeln, och därtill antalet säterier. Mellan åren 1600-1680 nybildades omkring 300 säterier i hela Jönköpings län, med en kulmen under 1660-talet. Säteriförekomsten var mycket hög i Norra Vedbo härad, och koncentrationen av säterier med varaktig status, 8 stycken, var anmärkningsvärt hög just i Marbäck socken. En förutsättning för de många säteribildningarna var den stora andelen frälseägd jord. I Marbäck vid mitten av 1600-talet utgjorde den 75 procent av all mantalssatt jord. (Vilket faktiskt inte skiljer sig nämnvärt från ägoförhållandet vid 1500-talets mitt). Vid den tiden hade trakten också förhållandevis många ädlingar vilka till största delen utgjordes av ett lågfrälse, eller en provinsadel, som oftast ägde, relativt sett, ganska små säterier.

Här ges inte utrymme för långdragna ägarlängder, men en av de tidigare ägarna till Vrangsjö var enligt jordeböckerna 1542-45 Verner Slatte, som hade ett stort innehav av gårdar i Småland. Därefter hade Erik Gudmundsson (Ulf) enligt tiondelängderna 1562-63 ett säteri här. Om Erik Gudmundsson vet vi bl. a. att han dog på Vrangsjö 1564 efter en skottskada han fick vid striden i Ronneby samma år. Han begravdes i Marbäcks kyrka, och en av de fyra målade vapensköldarna på kyrkans norra korvägg - den längst till vänster - syftar på honom.

Sedan 1927 är släkten von Malmborg ägare till Vrangsjö.

Författare Christer Källner

Karta från 1770-talet, där de tornliknande symbolerna med vimpel markerar säterier.

Dikter av Sara Fritzen-Brün

Måndag

När jag sitter
med måndan's
reklamutbud
Blir jag alltid
förvånad över
att det finns
så otroligt
många saker
jag faktiskt
inte behöver

Välj vad du tycker
bäst kan passa
För just dej själv
din smak, din kassa!

Utan men

I går kväll
blev jag överkörd
av Karlavagnen
Orion bevakade händelsen
med draget svärd
men behövde ej ingripa
Helt oskadd
kunde jag
fortsätta min vandring
Karlavagnen körde vidare
med alla hjulen i behåll
och samma vinkel på skakeln
fortfarande utan
hästkrafter
Nymånen endast
höjde på ögonbrynet.

Modevisning

Jag satt och såg i TV
vårmodet från Paris
Det var väl inte kläder
som gjorts för oss precis
Visst var det skönt att skåda
men tänkte ändå
Så mycket dyrt och tokigt
Vi människor hittar på

Efter modevisningen

Fri från modets slaveri
klär sig syrenbusken
varje sommar
i grönt och lila
Och domherren
som om vintern
makligt sträcker på sig
efter dess frön
uppträder obesvärad
alltid lika beundrad
år efter år
i samma röda väst.

Tillbakablick

En dag i mitt liv
har jag just levt färdigt
Jag frågar mig stillsamt
levde jag värdigt?
Kan jag se mig om
på den dag som gick
och möta nästa
med frimodig blick?

Marbäcks Hembygdsförening

Årskrönika 2010

Årsmötet hölls den 26 februari genom att ordförande hälsade välkommen till kvällens begivenhet, filmen "Mellan skog och sjö" av Lennart Andersson, Ralingsås. Sammanlagt var det 50 personer som kommit för att bl.a. se denna vackra film, med de flesta motiven tagna runt sjön Ralången. Årsmötet var både annonserat offentligt och inbjudet via vårt första nummer av föreningsbladet. Efter kaffe med semla upptogs årsmötesförhandlingarna. Verksamhetsberättelsen fanns i det nya föreningsbladet som en årskrönika. Denna lilla skrift har tagits emot på ett positivt sätt, vilket gläder oss.

Vid val till styrelsen blev det förändringar, Barbro Ferm och Björn Karlsson avgick, och till nya ledamöter valdes Katrina Kylefjord och Stefan Söderlund. I samband med dessa val avtackades Björn Karlsson med blommor efter mångårigt arbete, särskilt med underhåll av föreningens byggnader. Till valberedning valdes Sven Nordström och Björn Karlsson. De nya stadgar som antogs vid förra årsmötet, fick även nu ett beslutande ja-svar, allt enligt gällande förordningar.

Fotoaftonen den 26 mars blev en intressant kväll för de som gillade gamla dokumentära fotografier. Vi tittade på ett antal bilder, både sådana där vi visste var fotot var taget, likaså en del bilder där namn på personer efterlystes. Under kvällen diskuterades även hur vi skall gå vidare med att dokumentera och efterlysa alla de gamla fotografier, som vi tror att det finnes liggande i byrålådor och fotopärmar runt om i socknen.

Valborgsmässofirandet blev som vanligt vackert och stämningsfullt, med början i Kyrkan där Henric Ulf sax talade, Inger Källner läste dikter och Prisma-kören sjöng. Serveringen besöktes av många gäster innan det var dags att tända den stora brasan och lyssna till ett inspirerat vårtal av Eva Plogéus. I de traditionella vårsångerna fick vi åter höra Prisma-kören och som avslutning ett fyrverkeri med kanonsalut!

Utflykten till Askeryd den 30 maj blev en lyckad dag, om man bortser från deltagar-antalet. Ulrich Samuelsson tog med deltagarna till Kristers rike, Bodas skogs affärsmuseum och Åttingens samlingar av lantbruksredskap. Att förlägga ett studiebesök av denna karaktären på Mors Dag skall vi nog undvika ett annat år, även om besöksmålet, som i detta fallet, är mycket intressant. Deltagar-antalet var 5 personer.

Hembygdsfesten i Bredestad den 22 augusti deltog en del av föreningens medlemmar i. Dagens program hade Bredestads hembygdsförening tillsammans med Höglandets fornminnesförening lagt upp själva. Deltagarna från vår förening hjälpte till med parkering och servering, samt vid fredagens planeringsmöte.

Brasafon tillsammans med Trädgårdsföreningen den 12 nov. var årets sista sammankomst. Hembygdsgården var välfylld av besökare när Ingemar Gustafsson, Solberga, visade ett utsökt bildspel om "Växterna kring en hembygdsgård". Vackert och samtidigt lärorikt om alla de växter, som under året finns att beskåda omkring hembygdsgården i Anneberg. Vi fick även nöjet att under ledning av Barbro Ferm få sjunga allsång, där melodierna var välkända och texterna omtyckta.

Arkivens dag, ett arrangemang som är rikstäckande, arrangerades den 13 nov. i Aneby kommunhus, i Hembygdsrådets regi, med temat mått och vikter. Vår förening deltog med en del utställningsmaterial, förmedlat genom Johan Örfelth och Lars Källner.

Under sommar och höst har en del arbeten utförts, både ute och inomhus. Blomster-rabatterna på västsidan av hembygdsgården är uppgrävda och omplanterade med hjälp av trädgårdsföreningen. Vi har även minskat på de gräsytor som slås med gräsklippare. De skall framledes skötas som slåtteräng.

En tavla med porträtt av kyrkoherden Erik Wastesson, har skänkts till föreningen, av närstående till kyrkoherden. Wastesson var en av initiativtagarna till Marbäcks hembygdsförening.

Biodlarföreningen har under året iordningställt en arbetslokal i södra ändan av portlidret. Ett upprättat avtal har godkänts av styrelsen, och Skogsallmanningen har givit ekonomiskt stöd till inredningen av detta rum.

Vaktmästarens lägenhet har under hösten fått utbytt en av kakelugnarna mot en braskamin. Kakelugnen var utdömd till att eldas i. Den var i sådant skick att en renovering ej var tänkbar.

Vi har en negativ trend på uthyrningen av samlingslokalen. Den trenden har pågått ett antal år och är svår att påverka. Hyreskostnaderna är låga för ev. brukare, så vi vill rekommendera lokalerna på det allra bästa!

Marbäck i december 2010, Bengt Nilsson.

Sven Nordström - en "redi" smålänning!

Sven Nordström

En decemberdag träffades vi och Sven berättade om en del av sitt livs arbetsamma historia. Ett gott bevis på att arbete befordrar hälsa och välstånd!

Svens far, Ivar Nordström (född 1885) kom från Medevi i Östergötland till Ingelsbo i Marbäck 1923, för giftermål med Svens mor Ester (född 1888). Det var hennes hem som de övertog och brukade.

Svens morfar August Johansson, var fjärdingsman. Han tyckte inte om att mågen bröt mark för att få mer odlingsjord, utan borde istället gå på dagsverken och tjäna pengar. Ivar hade nog andra planer, för han etablerade entreprenörsverksamhet dels med att hugga och kapa ved på våren. Och när skörden sedan var inkörd till långt fram på vintern, åkte han runt i socknen med tröskverk som drogs av en tändkulemotor.

Mången gång var det dålig kvalitet på säden som skulle tröskas. När den legat i "säastabben" till fram efter jul, kunde det vara både möjligt och rättätet. Det var ingen bra arbetsmiljö men ändå en möjlighet att bättra på inkomsterna med.

Vedhuggningen blev det som gjorde slut på entreprenörsverksamheten vid början på 1940-talet. Vid ett tillfälle fick Ivar en stor ved-

klamp i huvudet som olyckligt hade slängts av en arbetskamrat. Det blödde förskräckligt och han fick svår huvudvärk. Efter ett antal läkarbesök fick han remiss för strålbehandling i Stockholm av en hjärntumör, men Ivar övervann inte sjukdomen utan avled 1944. Då var Sven 13 år gammal. Efter den händelsen fick Sven tillsammans med mor Ester och två systrar, Dagmar och Margit, överta brukandet av Ingelsbo.

Från höger: Ivar Nordström, Erik Söderlund och Gunnar Rehn vid tändkulemotorn. År 1941.

Att använda en ko som dragare, vid olika körslor, var något som Svens far hade börjat med på Ingelsbo. Det skulle vara effektivt! Både mjölkproduktion och dragdjur samtidigt. I Östergötland hade Ivar lärt sig att tämja oxar, men på Ingelsbo som hade mindre resurser fick det duga med en ko. Vid lättare körning som att köra till kvarnen och framför räfsan i höskörden, gick kossan snällt!

Sven (13 år) kör höräfsan med kossan "Sjuan".

De första åren efter Ivars bortgång, kom hjälpsamma grannar till både vårbruk och skörd. Detta hände sig även vid ett senare tillfälle när Sven drabbades av sjukdom och blev inlagd på lasarettet.

Ingelsbo var inte stort nog att försörja sig på, utan Sven följde med Valter Millbäck som snickare när gårdsarbetet inte gav full sysselsättning. Ett arbetsobjekt var på en gård i Malmbäck, där Sven fick ögonen på en av döttrarna. Det blev sedan hans kära maka Astrid. Snickarjobb har varit deltidsarbete allt sedan dess, men huvudsysselsättningen har varit lantbruket.

Som sidoarrende har han brukat Vrangsjö, Holma, Kulla och Berg.

Till en början även en del av Aneby gård och Stalpets gård. Brukningsarealen ökade med c:a 40 hektar och nötdjursbesättningen var cirka 80 djur, varav ett 30-tal mjölkkor.

Stolt vinnare med vandringspris från Marbäcksloppet på skidor, år 1955.

Ingelsbo är högt beläget och ligger med vacker utsikt över dalen i väster. Förr var det en brant och svårkörd väg, men med mycken energi och envishet byggde Sven en ny sträckning av vägen, som efter hand intogs i den vägsamfällighet som nu verkar.

Numera kan även tunga virkestransporter köra riskfritt nerför till riksväg 32. De tunga mjölkbilarna kör inte längre vägen förbi Ingelsbo. Mjolkproduktionen är nerlagd på granngårdarna Smedstorp och Fagerhult. I samband med att yngsta sonen Curt övertog Ingelsbo, har även här blivit tyst i ladugården.

Denna snörika vinter sitter Sven i traktorn och håller vägen farbar med snöplogen, annars har han faktiskt börjat trappa ner arbetsintensiteten sedan några år tillbaka för att kunna leva ett normalt pensionärliv!

Med penna i hand, Bengt Nilsson.

Potatisupptagning hösten 1955. Sven vid vagnen och bakom Gunnar Rehn, samt Ivar och Viola Forsberg.

Marbäcks hembygdsförenings program för 2011

Årsmöte den 11 februari:

Musikunderhållning, förhandlingar och servering.

Våffelkväll den 11 mars:

Kören Aneby-kvartetten kommer och sjunger för oss och Ulrich Samuelsson informerar om fotodokumentation.

Arbetslördag den 16 april:

Arbetsförmiddag i hembygdsparken samt förberedelser inför Valborgsmässofirandet. Föreningen bjuder på kaffe och tårta.

Valborgsmässofirande 30 april:

Traditionellt tillsammans med Kyrkan.

Gårdsvandring den 3 juli:

Besök Vrangsjö och Stockholmshemmet.

Slätterdag den 6 augusti:

Slätter i Hembygdsparken.

Hembyggsdag i augusti:

Hembyggsdag i Bälaryd, datum ej fastställt.

Brasafton den 18 november:

En trevlig kväll tillsammans med Trädgårdsföreningen.

Programaktiviteter kommer att utannonseras i lokalpressen.